

Koncentračná zásada vs. zásada náležitého zisťovania skutkového stavu veci v slovenskom trestnom konaní

Principle of Concentration vs. Principle of Investigation the Facts Beyond Reasonable Doubts in Slovak Criminal Law

Sergej Romža*

Abstrakt

Koncentračná zásada vo všeobecnosti, nastoľuje požiadavku, aby určité procesné úkony, procesné strany realizovali (uplatnili) – skoncentrovali v určitom procesnom štádiu a dokonca do určitého procesného momentu, ktorý môže byť naviazaný na rôzne procesné skutočnosti.

Koncentračná zásada, osobitne nadobúda na význame, vo vzťahu k procesu dokazovania, keď zákonodarca v tejto súvislosti ustanovuje časový cenzus, teda dokedy môžu procesné strany navrhovať, resp. predkladať dôkazy. Pre správne pochopenie podstaty koncentračnej zásady, jej miesta a uplatnenia v trestnom konaní, javí sa nevyhnutným objasniť jej súvislosť k iným referenčným zásadám trestného konania a v tejto súvislosti osobitne k zásade náležitého zistenia skutkového stavu veci. Pri súčasnej koncepcii kreovania a hierarchie základných zásad trestného konania, žiada sa poznamenať, že zákonodarca priznáva zásade náležitého zistenia skutkového stavu veci privilegovaný status.

Klíčová slova

Koncentračná zásada; zásada náležitého zistenia skutkového stavu veci; zásada koncentračná; zásada rovnosti procesných strán; dokazovanie; dôkazné prostriedky; navrhovanie dôkazov; princípy v trestnom konaní hlavne pojednávanie; procesné strany.

Abstract

The principle of concentration in general raises the requirement that certain procedural acts, process parties be implemented (concentrated) at a certain stage of the proceedings and even a certain procedural moment, which may be linked to different procedural facts. The principle of concentration, in particular, acquires the meaning, in relation to the evidentiary process, when the legislator establishes a census in this respect, when the parties may propose or, to provide evidence. In order to properly understand the merits of the principle of concentration, its place and its application in criminal proceedings, it is necessary to clarify its compatibility with other reference principles of criminal procedure and, in that regard, specifically with the principle of investigation the facts beyond reasonable doubts. With the current concept of creation and the hierarchy of the basic principles of criminal proceedings, it is to be noted that the legislator recognizes the privileged status of principle of investigation the facts beyond reasonable doubts.

* Doc. JUDr. Sergej Romža, PhD., Katedra trestného práva, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovensko / Department of Criminal Law, Pavol Jozef Šafárik University in Košice, Slovak Republic / E-mail: sergej.romza@upjs.sk

Keywords

Principle of Concentration; Principle of Investigation the Facts Beyond Reasonable Doubts; Principle of Equality of Parties; Evidence; Evidentiary Process; Means of Evidentiary Process; Principles in Criminal Proceedings; Trial; Procedural Parties.

Úvod

Koncentračná zásada je vlastná predovšetkým civilnému sporovému konaniu, kde jej zákonodarca priznáva status základnej zásady.

Implementácia koncentračnej zásady do štruktúry trestného konania, do štruktúry jednotlivých procesných inštitútov, je len logickým dôsledkom kodifikácie zásady kontraktornosti v Trestnom poriadku, s ktorou je ideovo – vecne previazaná.

Zároveň sa žiada pripomenúť, že implementácia koncentračnej zásady do štruktúry trestného konania organicky súvisí s posilňovaním aktívnej participácie procesných práv, ktoré im priznáva Trestný poriadok.

V súvislosti s koncentračnou zásadou, môžeme skôr hovoriť o implementácii jej jednotlivých atribútov do štruktúry trestného konania a osobitne do štruktúry jednotlivých procesných inštitútov, ako o implementácii zásady samotnej.

Napriek uvedenému ide o tendenciu, ktorá by mala de lege ferenda progredovať zásadným ďalším atribútom tejto zásady, s ambíciou jej kreovania ako základnej zásady trestného konania.

1 Vymedzenie podstaty, účelu a funkcie princípov a zásad v trestnom konaní

Pre tvorbu a realizáciu práva, v jeho hmotnej aj procesnej zložke, sú príznačné určité princípy, resp. zásady, podľa ktorých a na základe ktorých, sa tvorba a realizácia práva ako významného spoločenského fenoménu, uskutočňuje.¹

Každé právne odvetvie je ovládané určitými princípmi a zásadami. Tieto princípy, resp. zásady, charakterizujú základ práva i jeho obsah, premietajú sa nielen do právotvornej činnosti, ale aj do roviny realizovanej interpretačnej a právno – aplikačnej. V právnej vede sú považované za abstraktné právne pravidlá, ktoré majú rozdielny charakter.²

Existencia princípov v práve je nevyhnutná. Princípy vyjadrujú nemennosť určitého spoločenského javu. Táto nemennosť neovplyvňuje to, či je upravený právnymi normami alebo nie, prípadne v akom právnom rámci, ani v akej forme je daný spoločenský fenomén právne vyjadrený, a nevplyva na ňu ani stabilita, či nestabilita spoločenských vzťahov.

1 BABJAK, J. *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava: EPOS, 2015, s. 422.

2 HARVÁNEK, J a kol. *Právní teorie*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995, s. 234.

Dôvodom pre existenciu zásad, či princípov v každom právnom odvetví, je najmä charakter právnych noriem ako všeobecných pravidiel správania sa.

Trestný poriadok tvorí ucelenú sústavu. Jeho štruktúra a systém zabezpečujú funkčnosť trestného procesu. Toto zabezpečenie je veľmi zložitú, a aby tento systém mohol fungovať, sú stanovené presné právno – politické princípy, na ktorých je tento proces vybudovaný.³

Význam základných zásad a princípov vyplýva z toho, že sú základom, na ktorom spočíva trestné právo procesné. Ich uplatnenie v trestnom konaní je nevyhnutným predpokladom, najdôležitejšou zárukou skutočne účinného prostriedku plnenia úloh nášho trestného konania nakoľko práve ony v ňom zaručujú dodržiavanie zmyslu zákona, zabezpečujú dôslednú ochranu tak spoločnosti, ako aj práv a oprávnených záujmov občanov, predovšetkým osoby, voči ktorej sa vedie trestné konanie. Bez znalosti týchto zásad a princípov nemožno pochopiť podstatu nášho trestného konania, význam všetkých jeho inštitútov a štádií, nemožno porozumieť jednotlivým ustanoveniam Trestného poriadku a správne ich aplikovať v praxi, nakoľko sú základným vodítkom pre výklad. Bez správneho stanovenia základných zásad a princípov a ich znalosti, nie je možná legislatívna práca v oblasti trestného konania, nakoľko právna úprava všetkých ustanovení Trestného poriadku, z nich musí vychádzať a samozrejme nie je možná ani akákoľvek vedecká práca v odbore trestného práva.⁴

Na základe uvedeného možno v koncentrovanej forme vymedziť nasledovné funkcie, resp. význam základných zásad a princípov:

- a) poznávací;
- b) interpretačný;
- c) aplikačný;
- d) normotvorný.

ad a) poznávací význam základných zásad a princípov spočíva v tom, že bez pochopenia ich významu nemožno porozumieť jednotlivým inštitútom a ustanoveniam Trestného poriadku.

ad b) základné zásady a princípy tvoria základné vodítko, základnú orientáciu pre výklad zákonov orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi. Osobitne uvedené platí v prípade absencie explicitnej normatívnej úpravy jednotlivých procesných inštitútov, či procesných práv a povinností subjektov trestného konania. Žiada sa osobitne akcentovať,

³ GRĚVNA, T. Základní zásady v připravované rekodifikaci trestního řízení z komparativního pohledu; In: *Princípy a zásady v trestním práve; Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2016, s. 59. ISBN 978-80-8152-223-9.

⁴ ČÍSAŘOVÁ, D., J. FENYK, T. GRĚVNA a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 63–64; rovnako porov. ŠÁMAL, P., J. MUSIL, J. KUČHTA a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck; 2013, s. 86 a nasl.; Rovnako porov. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*; 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 132 a nasl.

že výklad jednotlivých princípov a zásad, musí smerovať k naplneniu základného účelu trestného konania, normatívne vymedzeného v ust. § 1 Trestného poriadku a musí byť ústavne konformný.

ad c) aplikačný význam základných princípov a zásad spočíva v tom, že predstavujú dôležité vodítko (smernicu) pre aplikáciu pri riešení konkrétnych sporných otázok trestného konania.

ad d) normotvorný význam základných princípov a zásad sa odvíja od skutočnosti, že akýkoľvek posun v spoločenských vzťahoch (najmä v sociálnej oblasti, vo faktoroch, ktoré ovplyvňujú kriminalitu), vytvára totiž tlak a požiadavky na zmenu zákonov v trestnoprávnej oblasti, ale aj naopak, zmenené zákony, spätne pôsobia na posun v chápaní základných princípov a zásad. Rovnako význam základných princípov a zásad pre tvorbu práva, spočíva v tom, že novo zavádzané procesné inštitúty, nemajú kolidovať s existujúcimi zásadami trestného konania, resp. že je nevyhnutné skúmať, či doterajšie základné zásady trestného konania vyhovujú, a teda, či nie je žiaduca ich zmena.⁵

Platí totiž základná premisa, že všetky základné princípy a zásady musia vo svojom súhrne vytvárať vnútorne (ideovo) konzistentný celok, v opačnom prípade pôsobia na systém trestného konania deštruktívne.

Pojem právny princíp, právna zásada, ale aj súvisiace pojmy, ako je právna norma, pravidlo, maxima, či paradigma, nie sú v právnej teórii interpretované jednotne, naopak sú predmetom intenzívnych a častokrát antagonistických argumentácií.⁶

Súčasná jurisprudencia veľmi často oba pojmy, teda pojem, princíp a zásada, stotožňuje, či zamieňa, resp. ich považujú za pojmy synonymné, s čím nemožno bez výhrad súhlasiť.

Nazdávam sa, že najkomplexnejšie a v koncentrovanej forme, vymedzil podstatu pojmu právny princíp A. GERLOCH, ako „*najvšeobecnejšie pravidlá správania, ako regulatívne idey, ktoré v normatívnej podobe vyjadrujú všeobecné ciele práva, ktorými sú základné hodnoty.*“⁷ Tradične zaužívaným chápaním pojmu princíp je definícia prezentovaná J. BOGUSZAKOM, ako „*pravidlo relatívne vysokého stupňa všeobecnosti, ktoré nie je explicitne alebo implicitne vyjadrené alebo ako communis opinio doctorum, imanentné danému právu, právnemu odvetviu alebo právnemu inštitútu. Sú spoločné právu rôznych krajín, prinajmenšom v dosahu daného typu právnej kultúry. Obvykle*

5 IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné*. 2. doplnené a prepracované vyd. Bratislava: IURA Edition, 2010, s. 54–55; Rovnako porov. ŠIMOŤEK, I. a kol. *Trestné právo procesné*. 2. rozšírené vyd. Plzeň: vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, s. r. o., s. 37–39; Rovnako porov. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: LEGES, 2013, s. 62–63.

6 Porov. WINTR, I. *Říše principů. Obecní a odvětvové principy současného českého práva*. Praha: Karolinum, 2006; BOGUSZAK, J. a kol. *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999; TRYZNA, J. *Právní principy a právní argumentace*. Praha: Auditorium, 2010.

7 GERLOCH, A. *Princip právní jistoty v soudobém právu*. In: BOGUSZAK, J. a kol. *Právní principy*. Pelhřimov, Vydavatelství 999, 1999, s. 77.

nestrácajú platnosť v priebehu zmien, druhých konkrétnejších právnych noriem, s ktorými sú späté pri aplikácii“⁸

Podľa J. HARVÁNKY „zatial, čo právne princípy sú základnými a nemeniteľnými postulátmi, právne zásady sú meniteľnými postulátmi a majú menšiu mieru všeobecnosti“⁹

Významný predstaviteľ slovenskej jurisprudencie J. PRUSÁK, prezentuje právne princípy, ako „právne normy s najvyššou mierou abstrakcie, ktoré určujú aplikáciu, t.j. aj subsumpciu a interpretáciu právnych odvetví, zákonníkov, zákonov a jednotlivých častí právnych predpisov“¹⁰

V konečnom dôsledku nemožno opomenúť ani pragmatické vymedzenie podstaty pojmu právny princíp M. GAŠPAROM, ktorý princíp považuje (charakterizuje), „ako vedúcu právnu ideu, ktorá platí bez ohraničenia, nepripúšťa výnimku a má preto absolútne určenie“¹¹

Podľa M. GAŠPARY „zásada, resp. jednotlivé základné zásady, sú skôr viazané na konkrétnosť spoločenských javov a vzťahov, ich poznateľnosť, relatívnu stabilitu v aplikácii, pripúšťanie výnimiek zo svojho uplatňovania a pod.“¹²

Základné zásady trestného konania sú vedúce právne idey.¹³ Nad rámec prezentovaného vymedzenia podstaty zásad trestného konania J. IVOR, akcentuje normatívny aspekt v ich charakteristike – vymedzení, keď dodáva, že „toto postavenie (postavenie vedúcich právnych idey) im musí priznať zákon“¹⁴. Zároveň dodáva, že na základných zásadách je vybudovaný celý trestný proces, celá organizácia trestného konania, rozdelenie funkcií v trestnom konaní, teda aj všetky systémové a štrukturálne trestnoprocésne vzťahy.

J. JELÍNEK, zároveň pripomína, že základné zásady „sú prejavom právo – politického a právo – filozofického prístupu k trestnému konaniu, pričom v konečnom dôsledku vyjadrujú mienku zákonodarcu o najúčelnejšom usporiadaní trestného procesu.“¹⁵

2 Spôsob a rozsah normatívneho vyjadrenia základných zásad trestného konania v Trestnom poriadku

Kodifikovanie základných zásad trestného konania, priamo do textu Trestného poriadku, dokonca zo systematického hľadiska do textu jeho úvodných ustanovení, bolo vyvolané objektívnou potrebou, ktorá vyplývala z negatívnych skúseností v 50. rokoch 20.

⁸ BOGUSZAK, J. Pojetí, druhy a význam právních principů. In: *Právní obzor*, 2003, č. 3, s. 241.

⁹ HARVÁNEK, J. a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2008, s. 283.

¹⁰ PRUSÁK, J. Právne princípy a premena slovenského práva. *Právní obzor*, 2003, č. 3, s. 266.

¹¹ GAŠPAR, M. a kol. *Československé správní právo*. Bratislava: Obzor, 1973, s. 122.

¹² Ibid., s. 123.

¹³ ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: CODEX, 1999, s. 44; Rovnako porov. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: LEGES, 2013, s. 61.

¹⁴ IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné*. 2. doplnené a prepracované vyd. Bratislava: IURA Edition, 2010, s. 54.

¹⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: LEGES, 2013, s. 61.

storočia. Kedy tieto základné zásady bolo potrebné identifikovať z textu jednotlivých trestnoprocesných inštitútov, z obsahu jednotlivých procesných ustanovení, čo nevyhnutne viedlo k nejednoznačnosti v ich interpretácii a aplikácii.

Po prvýkrát u nás boli základné zásady trestného konania kodifikované v úvodných ustanoveniach, v Trestnom poriadku r. 1961 (z. č. 141/1961 Zb.)

Avizované riešenia normatívnej reglementácie základných zásad trestného konania, a to explicitne v texte zákona, nie je jediným ani výlučným riešením.

Teoreticky do úvahy prichádzajú viaceré riešenia:

1. základné zásady trestného konania, normatívne vyjadriť len v preambule, resp. v úvodných ustanoveniach, bez ich definície (zásady sa uplatňujú vždy prostredníctvom rôznych ustanovení, nie však priamo);
2. základné zásady sú normatívne vyjadrené iba v základných článkoch úvodnej časti zákona ako maximy (formulácia, by mala byť stručná, jasná a jednoznačná), pričom by mali byť aplikované iba prostredníctvom ustanovení zákona, nie však priamo, pričom ich význam by spočíval predovšetkým v legislatívnej a interpretačnej funkcii (pri tomto vymedzení, by mal byť upravený katalóg zásad tak, aby boli vymedzené len najdôležitejšie zásady všeobecnej povahy, ktoré sa premietajú spravidla do celého trestného konania, zatiaľ, čo ostatné zásady, ktoré sú v skutočnosti „priamymi“ právnymi predpismi – napr. vyhľadávacia zásada, zásada bezprostrednosti a ústnosti, zásada voľného hodnotenia dôkazov, by boli vložené do konkrétnej právnej úpravy dokazovania alebo iných procesných postupov.
3. zásady, ktoré sú v teórii a praxi, všeobecne uznávané, neboli by priamo definované v Trestnom poriadku, ale boli iba vyjadrené v celkovej koncepcii Trestného poriadku a vo vymedzení jednotlivých ustanovení Trestného poriadku.¹⁶

Optimálnym riešením – koncepciou normatívneho vyjadrenia základných zásad v Trestnom poriadku, sa javí alternatíva 2, ku ktorej sa prikláňa väčšina zástupcov náuky trestného práva procesného.¹⁷

Prezentované alternatívy možného legislatívno – technického vyjadrenia jednotlivých zásad trestného konania v Trestnom poriadku sa javí podstatnými, vo vzťahu k právnym úvahám o možnom spôsobe a rozsahu legislatívno – technického vyjadrenia v Trestnom poriadku, aj vo vzťahu ku koncentračnej zásade trestného konania.

¹⁶ GRÍVNA, T. Základní zásady v připravované rekonstrukci trestního řízení z komparativního pohledu; In: *Princípy a zásady v trestním práve; Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita P.J.Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2016, s. 60–61.

¹⁷ Porov. KRATOCHVÍL, V. Základní zásady trestního řízení / trestního práva procesního v česko – rakousko – polsko – európskym srovnání. In: VANDUCHOVÁ, M. a T. GRÍVNA. *Rekodifikace trestního práva procesního (aktuální problémy)*. Praha: UK v Praze, 2008, s. 72.

3 K podstate, cieľom a účelu koncentračnej zásady v trestnom konaní

Koncentračná zásada je výnimkou zo zásady jednotnosti konania, je protipólom zásady jednotnosti konania.

Koncentračná zásada ako výnimka, musí byť v zákone aj explicitne upravená. Iba s použitím toho prístupu možno potom identifikovať, že ide o výnimku. Navyše aplikácia koncentračnej zásady znamená zánik jedného zo základných procesných práv subjektov trestného konania – práva označovať a predkladať dôkazy po celú dobu konania. Zánik takéhoto procesného práva môže byť upravený iba zákonom a to explicitne.

Zásada jednotnosti konania, vyjadruje právo subjektov trestného konania navrhovať (predkladať) dôkazy a realizovať procesné návrhy a oprávnenia po celú dobu konania, vrátane odvolacieho konania.

Naproti tomu, koncentračná zásada, sústreďuje (koncentruje) procesnú možnosť označovať a predkladať dôkazy, iba do určitého štádia konania, či procesného termínu a súčasne vylučuje túto možnosť v ostatných štádiách konania.

Koncentračná zásada vyjadruje (stanovuje) časový cenzus, t.j. do akej doby môžu jednotlivé subjekty trestného konania navrhovať a predkladať dôkazy na podporu a preukázanie svojich skutkových tvrdení.

Účelom koncentračnej zásady je zamedziť neustálemu a účelovému generovaniu ďalších procesných návrhov na vykonanie (doplnenie) dokazovania, ktoré by vo svojich dôsledkoch zakladali nedôvodné prietahy v prejednávaní trestnej veci, a teda by zakladali porušenie zásady rýchlosti a hospodárnosti trestného konania, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, garantované v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Cieľom koncentračnej zásady je „donútiť“ procesné subjekty, vyčerpať všetky procesné dôkazné prostriedky, určené k ochrane ich procesných práv, ktorými tieto subjekty disponovali v určitom procesnom štádiu – fáze trestného konania.

Oprávnenie procesných subjektov, navrhovať a predkladať dôkazy kedykoľvek počas trestného konania (zásada jednotnosti konania), musí mať však určité limity, najmä s prihliadnutím na už avizovanú efektívnosť, rýchlosť a hospodárnosť konania, a rovnako tak na motiváciu jednotlivých subjektov k väčšej procesnej aktivite.

Z prezentovaného vymedzenia podstaty, účelu a cieľa tak zásady jednotnosti konania, ako aj koncentračnej zásady, vyplýva, že tieto sa svojimi účinkami vzťahujú na procesnú činnosť vo forme dokazovania.

Vo všeobecnosti koncentračná zásada sa môže uplatňovať v dvoch formách, ako:

- *sudcovská koncentrácia konania* (ako vhodná koncentrácia);
- *zákonná koncentrácia konania* (ako nutná koncentrácia);

Sudcovská koncentrácia je vo výlučnej diskrečnej právomoci súdu.

Účelom sudcovskej koncentrácie konania, je zabrániť tomu, aby procesné strany, spôsobili priet'ahy v konaní, neskoro prezentovanými procesnými úkonmi, osobitne uvedené platí vo vzťahu k priebehu dokazovania. Napr. nie je žiadúce, aby procesné strany predkladali návrhy na vykonanie dokazovania až na hlavnom pojednávaní, čo by vo svojich dôsledkoch mohlo viesť k zmareniu účelu už nariadeného pojednávania a nutnosť odročenia, či vytýčenia iného termínu hlavného pojednávania. Samozrejme, nie je vylúčené, že predloženie návrhu na vykonanie (doplnenie) dokazovania, vyvstane až v priebehu hlavného pojednávania ako celkom prirodzená procesná reakcia na nové skutočnosti, ktoré vyšli najavo priebehu hlavného pojednávania.

Podstata sudcovskej koncentrácie spočíva v tom, že rozhodnutie o tom, či v konkrétnom prípade prezentovanie procesného návrhu na vykonanie (doplnenie) dokazovania na hlavnom pojednávaní, procesnou stranou, možno považovať za účelovú procesnú obštrukciu je výlučne na subjektívnej úvahe konajúceho súdu. Jednoducho je vecou autonómnej úvahy konajúceho súdu, či v konkrétnom prípade, uplatní procesné konzekvencie (procesnú sankciu) voči procesnej strane, ktorá si nespĺnila svoju procesnú povinnosť riadne a včas predložiť, resp. označiť dôkazy. Prijaté procesné konzekvencie (sankcie) môžu spočívať buď v tom, že konajúci súd odmietne vykonať takto oneskorené prezentovaný dôkazný návrh alebo uloží dotknutej procesnej strane poriadkové opatrenie, vo forme primeranej poriadkovej pokuty.

Uplatnenie diskrečného práva súdu, závisí od okolností konkrétneho prípadu. Oneskorené predloženie procesného návrhu na vykonanie dôkazov, môže súd ospravedlniť na základe objektívnych kritérií (napr. právna zložitosť skutku – zložitosť, resp. neurčitost' právnej kvalifikácie skutku) alebo subjektívnych kritérií (napr. schopnosť procesnej strany rozpoznať potrebu tvrdiť určité skutočnosti).

Zákonná koncentrácia konania, znamená, že procesné úkony procesných strán, ktoré podliehajú koncentrácii konania, nespôsobujú (nezakladajú) ex lege procesnoprávne účinky (súd na ne neprihliada), ak sú uplatnené po vyhlásení uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí.

V trestnom konaní sa zákonná koncentrácia, neuplatňuje absolútne, ale modifikovane, keď zákonodarca priznáva súdu možnosť rozhodnúť o doplnení dokazovania v prípade ak z obsahu prezentovanej záverečnej reči vyplynie potreba objasniť niektorú skutkovú okolnosť. V takomto prípade súd môže uznesením rozhodnúť (autonómne), že dokazovanie bude doplnené (porov. § 276 ods. 1 zák. č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov, ďalej len ako „Tr. por.“).

Zásada jednotnosti konania nie je v našom Trestnom poriadku explicitne normatívne vyjadrená, avšak jednotlivé jej atribúty, prvky, možno identifikovať tak v konštrukcii (obsahu) jednotlivých zásad trestného konania, ktoré vo svojom súhrne možno klasifikovať ako zásady dokazovania, ako aj v obsahu ďalších základných zásad, ako je zásada

práva na obhajobu, či zásada kontradiktórnosti. Zároveň jednotlivé atribúty, prvky zásady jednotnosti konania, možno spoľahlivo identifikovať aj v obsahu jednotlivých procesných inštitútov.

Koncentračnú zásadu, resp. jej prvky – atribúty, spoľahlivo možno identifikovať v ust. § 240 ods. 3–5 Trestného poriadku, marginálne označeného ako „doručenie obžaloby“.

Ust. § 240 ods. 3 Trestného poriadku, explicitne ukladá konajúcemu súdu, spolu s rovnopisom obžaloby, osobám uvedeným v ods. 1, doručiť aj výzvu, aby bez meškania oznámili súdu a osobám a ostatným stranám, návrhy na vykonanie dôkazov. Zároveň predmetné ustanovenie ukladá konajúcemu súdu povinnosť, v predmetnej výzve, upozorniť dotknuté subjekty na to, že vykonanie neskôr navrhnutých dôkazov, ktoré stranám boli známe v čase doručenia výzvy, môže súd odmietnuť.

Z obsahu predmetného ustanovenia § 240 ods. 3 Trestného poriadku, vyplýva pre konajúci súd nielen obligatórna povinnosť doručovať procesným stranám, ktorých okruh je vymedzený explicitne, v ust. § 240 ods. 1 Trestného poriadku, procesnú výzvu, aby oznámili súdu a ostatným procesným stranám, svoje návrhy na vykonanie dôkazov na hlavnom pojednávaní, ale rovnako tak povinnosť konajúceho súdu, určiť procesným stranám primeranú lehotu, ktorá je v aplikačnej praxi obvykle 10-dňová, v ktorej majú oznámiť svoje návrhy na vykonanie dôkazov.

Zákonodarca, v predmetnom ustanovení stanovil časový cenzus – dobu do kedy môžu procesné strany navrhovať a predkladať dôkazy, ktoré sa majú vykonať na hlavnom pojednávaní. Nepochybne ide o výnimku, redukciu práva procesných strán predkladať dôkazy kedykoľvek v priebehu trestného konania, teda ide o formu zákonného vyjadrenia jedného z atribútov koncentračnej zásady.

Nemenej podstatným sa v tejto súvislosti javí, aj normatívne vymedzenie (ukotvenie) procesných následkov – účinkov, ktoré zákonodarca spája s nerealizovaním priznaného procesného práva procesnými stranami, v ustanovenej (primeranej) lehote, určenej konajúcim súdom, v zaslanej výzve, keď pre tento prípad ustanovuje procesné konzekvencie, vo forme možnosti konajúceho súdu odmietnuť vykonanie neskôr navrhnutých, resp. predložených dôkazov, procesnými stranami.

Osobitný procesný režim, zákonodarca nastoľuje v prípade, ak obvinený navrhuje na hlavnom pojednávaní vypočúť svedkov, ktorých výpovedť navrhol prokurátor v obžalobe iba prečítať. V takomto prípade je obvinený povinný bez meškania, písomne oznámiť súdu návrh na vykonanie osobného výsluchu predmetných svedkov (porov. § 240 ods. 3 Trestného poriadku). Zákonodarca, pre tento prípad, teda v prípade, že obvinený bez meškania (v primeranej lehote stanovenej konajúcim súdom) nenavrhuje osobný výsluch takéhoto svedka, stanovuje rigorózne procesné konzekvencie vo forme možnosti konajúceho súdu, na hlavnom pojednávaní prečítať zápisnicu o výsluchu, aj bez súhlasu obvineného (obžalovaného) za podmienok ustanovených v § 263 ods. 2 Trestného poriadku.

Korekciu, deklarovaných procesných následkov spojených s nevyužitím priznaných procesných práv, predstavuje ust. 240 ods. 3, posledná veta za prostredníkom, Trestného poriadku, keď zákonodarca ustanovuje výluky z deklarovaných procesných následkov – účinkov, v prípade, ak nastala nová okolnosť, ktorá nebola obvinenému známa, v čase doručenia výzvy.

Zákonodarca, v ust. § 240 ods. 4 Trestného poriadku, koncipuje ďalšiu výnimku zo zásady jednotnosti konania, a teda atribút koncentračnej zásady aj keď iným spôsobom, ako tomu bolo v prezentovaných procesných situáciách, normatívne vyjadrených v ust. § 240 ods. 3 Trestného poriadku, keď explicitne stanovuje obsahové náležitosti, návrhu na vykonanie dôkazov, predložených v intenciách ods. 3.

V zmysle ust. § 240 ods. 4 Trestného poriadku „v návrhu na vykonanie dôkazov, podľa odseku 3, treba uviesť okolnosti, ktoré sa majú nimi objasniť, a ak ide o svedka, treba uviesť aj skutočnosti, na ktoré má byť vypočutý. Dôkazy musia byť označené tak, aby ich bolo možné na hlavnom pojednávaní vykonať, okrem prípadov, keď vykonanie dôkazu zabezpečí ten, kto jeho vykonanie navrhol. Ak sa navrhuje výsluch svedka alebo znalca a navrhovateľ oznámi, že nemôže zabezpečiť jeho prítomnosť na hlavnom pojednávaní a žiada preto súd o jeho predvolanie, treba uviesť údaje o jeho totožnosť a bydlisko, inak súd vykonanie tohto dôkazu spravidla odmietne.

Z citovaného ustanovenia § 240 ods. 4 Trestného poriadku, vyplýva, že zákonodarca, nesplnenie ustanovenej procesnej povinnosti dotknutou procesnou stranou, postihuje procesným následkom, vo forme možnosti konajúceho súdu, takýto dôkaz odmietnuť.

V konečnom dôsledku atribút koncentračnej zásady, nachádzame aj v ust. § 240 ods. 5 Trestného poriadku, keď zákonodarca ustanovuje povinnosť prokurátorovi a obvinenému, aby v prípade, že navrhujú na hlavnom pojednávaní, vypočuť svedkov a znalcom, navzájom si oznámili tieto procesné návrhy, najneskôr tri pracovné dni pred hlavným pojednávaním, pokiaľ tieto skutočnosti neboli oznámené v obžalobe alebo pri predbežnom prejednaní obžaloby.

Pre prípad nesplnenia avizovanej procesnej povinnosti prokurátorom, či obvineným, zákonodarca spája procesné konzekvencie, vo forme možnosti zrealizovať výsluch uvedených subjektov, len v prípade, ak prokurátor a obvinený s tým súhlasia.

V tejto súvislosti sa žiada pripomenúť, že predmetné cit. ust. § 240 ods. 1–5 Tr. poriadku, predstavuje normatívne vyjadrenie koncentračnej zásady, a to vo forme sudcovskej koncentrácie konania, keď zákonodarca ponecháva na subjektívnej autonómnej úvahe konajúceho súdu, či odmietne vykonať oneskorene navrhnutý dôkaz, a teda či pri svojom meritórnom rozhodovaní bude na ne prihliadať.

V nadväznosti na predmetné ust. § 240 ods. 1–5 Tr. por., zákonodarca neposkytuje konajúcemu súdu žiaden procesný manuál, ako má postupovať pri uplatňovaní tohto

koncentračného imperatívu, a to ani príkladmo, ako je tomu v prípade ust. § 153 ods. 1 veta druhá C.s.p.

Jednoducho rozhodovanie o tom, v ktorých procesných situáciách, konajúci súd uplatní priznanú sudcovskú koncentráciu, zákonodarca ponecháva na subjektívnej sudcovskej úvahe, čo vytvára stav právnej neistoty pre dotknuté procesné subjekty, ktoré za týchto okolností nedokážu objektívne predvídať, ako konajúci súd v konkrétnom prípade – procesnej situácii, bude postupovať.

Nič na veci nemení skutočnosť, že konajúci súd, v určitých prípadoch môže na skutočnosť, či procesnej strane bol známy dôkaz už v čase doručenia výzvy na doplnenie dokazovania, usudzovať na základe charakteru dôkazu, osobitne ak taký dôkaz má charakter listinného dôkazu.

Napriek uvedenému, popísaný normatívny stav, de lege lata, vytvára viaceré interpretačné a aplikačné problémy, pri uplatňovaní avizovanej sudcovskej koncentrácie, medzi koncentračnou zásadou a zásadou zistenia skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností, ako aj zásadou prezumpcie neviny a z nej vyplývajúceho procesného pravidla *in dubio pro reo*.

Za tohto stavu, uplatnenie koncentračnej zásady (sudcovskej koncentrácie), normatívne upravenej v ust. § 240 ods. 1–5 Tr. por., neprichádza do úvahy. Jednoducho neprichádza do úvahy uplatnenie sudcovskej koncentrácie, v procesnej situácii, keď objektívne existujú aj ďalšie dôkazy, ktoré môžu prispieť k náležitému objasneniu skutkového stavu veci, a to aj napriek tomu, že procesná strana tieto navrhla vykonať oneskorene (tzv. polehotné dôkazy).

Prípadné uplatnenie sudcovskej koncentrácie, za týchto okolností, zakladá kolíziu (konkurenciu) medzi koncentračnou zásadou a zásadou náležitého zistenia skutkového stavu veci, ako aj zásadou prezumpcie neviny a z nej vyplývajúceho procesného pravidla *in dubio pro reo*, ktorú je nevyhnutné riešiť v prospech zásady náležitého zistenia skutkového stavu veci a zásady prezumpcie neviny.

Konajúci súd totiž nemôže rozhodnúť oslobodzujúcim rozsudkom, podľa ust. § 285 písm. a), c) Tr. por., pokiaľ v predmetnej veci, objektívne existujú aj ďalšie doposiaľ nevykonané dôkazy, o ktorých má vedomosť, a ktoré môžu prispieť k náležitému zisteniu skutkovému stavu veci, nakoľko takýto procesný postup, by odporoval materiálnej podstate zásady prezumpcie neviny a z nej vyplývajúceho procesného pravidla *in dubio pro reo*, ako aj zásade náležitého zistenia skutkového stavu veci.

Princíp prezumpcie neviny a z neho vyplývajúce procesné pravidlo *in dubio pro reo*, možno pri meritórnom rozhodovaní uplatniť len v tom prípade, ak pretrvávajúce dôvodné pochybnosti, o skutkovej otázke, nemožno odstrániť ani vykonaním ďalších dostupných dôkazov, čomu zodpovedajú dôvody oslobodenia spod obžaloby podľa ust. § 285 písm. a), c) Tr. poriadku.

Rovnako zásada náležitého zistenia skutkového stavu vecí, nastoľuje procesnú požiadavku, aby konajúci súd nielen vykonal ale rovnako tak obstaral všetky dôkazy, ktoré môžu prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu vecí, čo v konečnom dôsledku umožňuje spravodlivé rozhodnutie – spravodlivé potrestanie páchatel'ov, a tým aj naplnenie základného účelu trestného konania, deklarovaného v ust. § 1 Tr. poriadku.

Inak povedané, v rozpore so zásadou náležitého zistenia skutkového stavu vecí, by bol postup konajúceho súdu, ktorý by v dôsledku aplikácie koncentračnej zásady, nevykonával niektoré dôkazy významné pre zistenie skutočnosti významných z hľadiska naplnenia zákonných znakov trestného činu.

Jednoducho ani prípadná procesná pasivita procesných strán, osobitne obžalovaného, pri navrhovaní dôkazov, neodôvodňuje a nelegitimizuje procesný postup konajúceho súdu, ktorým odmietne oneskorene navrhnuté dôkazy.

Opačný postup, zakladá kasačný dôvod, podľa § 321 ods. 1 písm. c) Tr. por., na rozhodnutie odvolacieho súdu o zrušení takéhoto rozhodnutia, a to vzhľadom na existenciu pochybností o správnosti skutkových zistení, na objasnenie ktorých treba dôkazy opakovať, resp. vykonať ďalšie dôkazy.

Z uvedených dôvodov, konajúce súdy, v aplikačnej praxi, pristupujú k uplatňovaniu avizovanej sudcovskej koncentrácie, veľmi obozretne, vedomí si možných procesných konzekvencií s tým spojených.

Za týchto okolností potom vyvstáva absolútne legitímna otázka, či predmetné ust. § 240 ods. 1–5 Tr. por., reglementujúce procesné podmienky uplatnenia sudcovskej koncentrácie, nenadobúda obsoléntny charakter, a teda nie je samoučelné.

Z prezentovaného prehľadu procesných konzekvencií, ktoré zákonodarca spája s nesplnením deklarovaných procesných povinností dotknutými procesnými stranami vyplýva, že tieto koncipuje ako podmienené konzekvencie. Podmienenosť procesných konzekvencií objektívne zoslabuje reálny účinok jednotlivých normatívnych atribútov koncentračnej zásady, a to v prospech naplnenia zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Zároveň sa tým zoslabuje elektorát procesných prostriedkov naplnenia zásady kontradiktórnosti súdneho konania, rovnosti konania a v neposlednom rade aj zásady rýchlosti a hospodárnosti (efektivity). Z uvedeného teda vyplýva, že zásada zistenia skutkového stavu vecí bez dôvodných pochybností nadobúda favorizovaný status „hlavnej“ základnej zásady trestného konania, na úkor ostaných zmieňovaných základných zásad trestného konania.

4 Vzťah koncentračnej zásady a referenčných zásad trestného konania

4.1 Vzťah koncentračnej zásady a zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností

Status a význam zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností sa v trestnom konaní, odvíja od účelu trestného konania, ktorý je normatívne reglementovaný v ust. § 1 Trestného poriadku. Účelom trestného konania je primárne zabezpečiť, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní.

Následne zákonodarca význam a status zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností potvrdil a akcentoval aj v ust. § 2 ods. 10 Trestného poriadku, keď ustanovuje, že „orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti.“

K uvedenému sa žiada poznamenať, že zákonodarca pojmový znak (kritérium) „dôvodná pochybnosť“, ktorú využíva pri normatívnej reglementácii predmetnej základnej zásady, nijako bližšie neprecizuje, ani nevysvetľuje.

Za „dôvodnú pochybnosť“, možno považovať pochybnosť, ktorá by spôsobila, že súd (či orgány činné v trestnom konaní), po starostlivom objektívnom a nestrannom zhodnotení všetkých dostupných dôkazov, by bol tak nerozhodný, že by nemohol povedať, že uvedená skutočnosť naplňajúca znak trestného činu, sa stala, a teda by nemohol povedať, že získal ustálené presvedčenie o vine obžalovaného (obvineného). Nie je to však imaginárna pochybnosť, ani pochybnosť založená na rozmare alebo určitej náhode, či na domnienke alebo dohadu.¹⁸

Dôvodné pochybnosti sa vzťahujú tak k zisteniu vlastného skutkového stavu, tak k prípadnej možnosti obstarat' ďalšie dôkazy, ktoré by doterajší výsledok dokazovania zmenili alebo zvrátili.

V rozpore so zásadou náležitého zistenia skutkového stavu veci, by bol postup orgánov činných v trestnom konaní, ktorí by v prípravnom konaní, pod vplyvom nesprávnej aplikácie zásady *in dubio pro reo*, nevykonali časť dôkazov významných pre zistenie skutočností rozhodujúcich z hľadiska zákonných znakov trestného činu s tým, že skutočnosti, na objasnenie ktorých mali smerovať nevykonané dôkazy, prokurátor následne v podanej obžalobe neuplatnil.

Trestný poriadok ustanovuje, že primárnym cieľom zásady náležitého zistenia skutkového stavu veci, je umožniť súdu spravodlivé rozhodnutie.¹⁹

¹⁸ ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: SEVT, a. s., 1995, s. 185. Příručky Ministerstva spravedlnosti ČR, Svazek 53.

¹⁹ MINÁRIK, Š. a kol. *Trestný poriadok – stručný komentár*. Bratislava: IURA EDITION, 2006, s. 39.

Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca zásade zistenia skutkového stavu vec bez dôvodných pochybností, priznáva status hlavnej zásady trestného konania, ktorá podstatným spôsobom podmieňuje a ovplyvňuje spôsob a rozsah uplatnenia ostatných zásad trestného konania. Spôsob a rozsah uplatnenia koncentračnej zásady v trestnom konaní, ako aj jej vzťah k zásade zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností, zákonodarca normatívne vyjadril v ust. § 240 ods. 3 Trestného poriadku. V tejto súvislosti sa žiada poznamenať, že tento vzťah, zákonodarca celkom jednoznačne rieši v prospech zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností, čo možno nepriamo dedukovať z možnosti, ktorú priznáva konajúcemu súdu, modifikovať koncentrované procesné povinnosti procesných strán, ktoré im ust. § 240 ods. 3–5 Trestného poriadku, ukladá. Priamo je možné túto súvzťažnosť medzi predmetnými zásadami, dedukovať z dikcie ust. § 321 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, kde zákonodarca reglementuje dôvod kasačného rozhodnutia súdu I. stupňa, spočívajúceho v pochybnostiach týkajúcich sa správnosti skutkových zistení.

4.2 Vzťah koncentračnej zásady a zásady kontradiktórnosti, zásady rýchlosti trestného konania

Vzťah koncentračnej zásady a zásady zistenia skutkového stavu dôvodných pochybností, veľmi úzko súvisí so zásadou kontradiktórnosti.

Zásada zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností, vymedzuje mantinely, limity, v ktorých sa tak koncentračná zásada, ako aj zásada kontradiktórnosti či rýchlosti trestného konania, môžu uplatniť a rozvinúť.

Kontradiktórnosť je dlhodobo považovaná za právny princíp, za pravidlo prirodzeného práva.

V Slovenskom Trestnom poriadku, hoci nie je explicitne obsiahnutá, je zakotvená medzi základnými zásadami trestného konania v ust. § 2 ods. 7 („každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom a v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak“) a v odseku 18 druhá veta Trestného poriadku („dokazovanie riadi súd, ktorý však výsluch obžalovaného, svedkov, poškodeného a znalcov spravidla ponecháva stranám, najprv tej, ktorá dôkaz navrhla, či obstarala“).

Aj napriek uvedenému zásada kontradiktórnosti neslúži len stranám vo forme ich zabezpečeného práva na obhajobu, ale je zároveň metódou hľadania pravdy a kritériom súdneho procesu.²⁰

Kontradiktórnosť je v dikcii slovenských základných zásad trestného procesu, výlučne spájaná s oblasťou dokazovania.

²⁰ OLEJ, J., M. KOLCUNOVÁ a J. KOLCUN. *Kontradiktórnosť v trestnom konaní*. Bratislava: C. H. BECK, 2014, s. 69.

Kontradiktórnosť sa skladá z dvoch zložiek:

- a) z práva oboznámiť sa so všetkými dokumentmi a dôkazmi, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutie (právo na informácie);
- b) z možnosti vyjadriť sa k predloženým materiálom a dôkazom.

Kontradiktórnosť vnímaná vo všeobecnosti aj ako spor procesných strán, stavia konajúci súd do procesnej pozície nezávislého arbitra, ktorého úlohou je nestranne a spravodlivo rozhodnúť tento spor, na základe výsledkov procesnej aktivity súperiacich procesných strán.

V uvedenom kontexte vyvstávajú synergické procesné požiadavky a konzekvencie, na projekciu tohto princípu do normatívnej úpravy konkrétnych procesných opatrení (inštitútov). Zároveň sa tým vytvára priestor pre uplatňovanie, resp. rozvinutie ďalších procesných zásad akými je aj zásada koncentračná. Jednoducho jednotlivé atribúty – prvky koncentračnej zásady, implementované do normatívnej úpravy podmienok dokazovania v súdnom konaní, predstavujú konkrétny spôsob a formu aplikačného uplatnenia zásady kontradiktórnosti.

Nepochybne cieľom všetkých moderných trestnoprocesných kódexov je urýchliť a zefektívniť priebeh trestného konania. K limitom uplatnenia, tak zásady rýchlosti, ako koncentračnej zásady, v trestnom konaní, a to vo vzťahu k zásade zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností, sa celkom výstižne a presvedčivo vyjadril J. KLÁTIK, ktorý v tejto súvislosti poznamenáva, že „*prostriedky, ktoré umožňujú urýchlené trestné konanie, by sa mali použiť len vtedy, kedy by bolo na základe starostlivého a nestranného zhodnotenia dôkazov jednoznačné, že skutok napĺňa skutkovú podstatu trestného činu a spáchala ho konkrétna osoba*“.²¹ K uvedenému J. IVOR dodáva, že „*rýchlosť konania však nie je a ani nemôže byť absolútnou hodnotou, musí byť podriadená vyššiemu princípu spravodlivosti, ktorý by mohol byť obrozený prílišnou uponáblanosťou konania. Každý skutok musí byť objasnený, aby nedošlo k dôvodným pochybnostiam o existencii trestného činu, osobe páchatela a ďalších znakov určujúcich skutok ako trestný čin. Rýchle prejednanie veci je v tomto kontexte iba naplnením vybavenia trestnej veci v primeranej lehote*“.²²

V koncentrovanej forme sa k uplatňovaniu zásady prejednávania veci v primeranej lehote, normatívne vyjadrenej v ust. § 2 poznamenal, že „*pomalá spravodlivosť sa považuje za odmietnutú spravodlivosť a príliš rýchle rozhodovanie za prenáblenosť*“.

5 Záver

Koncentračná zásada napriek tomu, že je vo svojej podstate vlastná predovšetkým civilnému konaniu, pričom ideovo veľmi úzko súvisí so zásadou formálnej pravdy, de lege lata, a možno vysloviť presvedčenie, že aj de lege ferenda, nájde svoje uplatnenie v rámci

²¹ KLÁTIK, J. *Zrychlenie a z hospodárnenie trestného konania*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Právnická fakulta, 2010, s. 11.

²² IVOR, J. a kol. *Trestní právo procesné*. Bratislava: IURA Edition, 2007, s. 63.

trestného konania. Predmetom úvah, polemík a diskusií, nepochybne bude spôsob a rozsah uplatnenia jej vplyvu v trestnom konaní.

De lege ferenda, limitom – maximom pre uplatnenie koncentračnej zásady v trestnom konaní, je naplnenie účelu sledovaného trestným konaním, ktorý je celkom jednoznačne a explicitne normatívne upravený v ust. § 1 Trestného poriadku, spočívajúci v náležitom zistení trestných činov a spravodlivom potrestaní ich páchatel'ov. Samozrejme pri rešpektovaní ostatných základných zásad a princípov trestného konania, predovšetkým zásady rýchlosti a kontradiktórnosti trestného konania, ktoré predstavujú významné atribúty spravodlivého konania. Cieľom uplatnenia a kreovania koncentračnej zásady v trestnom konaní, by mala byť úprimná snaha zákonodarcu, vytvoriť účinný mechanizmus procesných záruk a opatrení, ktoré by vo svojich dôsledkoch, eliminovali účelové a obštrukčné konanie procesných strán, pri uplatňovaní ich procesných práv, osobitne procesných práv súvisiacich s procesom dokazovania.